

PROTOKÓŁ

kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej

Jednostka kontrolowana:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej,
ul. Graniczna 24a
72-003 Dobra
e-mail: osrodek@opsdobra.pl

Kontrolujący:

1. Iwona Szczygieł – inspektor wojewódzki - osoba kierująca zespołem,
2. Anna Karska – inspektor wojewódzki,
na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 10/2022 z dnia 22 lutego 2022 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285).

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej oraz Wójt Dobrej zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej.

W dniu 28 lutego 2022 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich od udziału w kontroli.

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach od 1 do 4 marca 2022 r.

Zakres kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli.

Od 1 września 1990 r. funkcję Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej sprawowała Pani Krystyna Ryszkiewicz.

Ustalenia zawarte w protokole oparto o informacje udzielone przez kierownika Ośrodka oraz skontrolowaną dokumentację. Kontrola została przeprowadzona w oparciu o *Program kontroli kompleksowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej*.

(akta kontroli str. 1 - 17)

Ilekoć w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

1. „Ośrodek” lub „OPS” - Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej;

2. „Gmina” – Gmina Dobra,
3. „ustawa o pomocy społecznej” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) – obowiązująca na dzień kontroli;
4. „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2023 r., poz. 775 ze zm.);
5. „Program dożywiania” lub „Program” - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007);
6. „Rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego” – rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2021 r., poz. 893);
7. „rozporządzenie w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych” – rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. z 2005 r., Nr 189, poz.1598).

I. Organizacja Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej powstał na podstawie Uchwały Nr V/15/90 Rady Gminy w Dobrej z dnia 24 lipca 1990 r. w sprawie powołania Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej.

W kontrolowanym okresie organizację i działania Ośrodka określały:

1. Statut Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej przyjęty uchwałą Nr VIII/98/2019 Rady Gminy Dobra z dnia 26 września 2019 r., zmieniony uchwałą Rady Gmina Dobra w sprawie zmiany Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej Nr XIX/265/2020 z dnia 26 listopada 2020 r.
2. Regulamin Organizacyjny Ośrodka wprowadzony został Zarządzeniem Nr 6/2019 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej z dnia 19 lipca 2019 r. , zmieniony Zarządzeniem nr 10/2020 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie zmiany Regulaminu organizacyjnego OPS.

W okresie objętym kontrolą do zadań OPS w Dobrej należało m.in.:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej gminy w zakresie pomocy społecznej,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,

- opłacenie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- dożywanie dzieci,
- sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- opłacenie składek na ubezpieczenia zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- zapewnienie miejsc w noclegowni, schronisku, ogrzewalni i schronisku z usługami opiekuńczymi dla osób bezdomnych i ponoszenie odpłatności za pobyt tychże osób,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Dodatkowo Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w zakresie:

- świadczeń rodzinnych,
- wspieranie kobiet w ciąży i rodzin zgodnie z ustawą „Za życiem”,
- świadczenia wychowawczego 500+,
- funduszu alimentacyjnego,
- dodatków mieszkaniowych,

- dodatków energetycznych,
- postępowania wobec dłużników alimentacyjnych,
- realizuje zadania w oparciu o ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawę z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustala uprawnienia i realizuje wypłatę zasiłków szkolnych i stypendiów dla uczniów.

Ponadto w strukturze Ośrodka działają 3 świetlice wiejskie, w których realizowane są zajęcia w formie opiekuńczo-wychowawczej. W kontrolowanym okresie Ośrodek uczestniczył m.in. w organizacji licznych warsztatów w świetlicach wiejskich w Grzecznicy, Buku i Łęgach oraz współpracował z Fundacją Akcja Menstruacja w realizacji projektu Prepared skierowanego do kobiet. W związku z rozpoczęciem działań wojennych na Ukrainie Ośrodek włączył się w zbiórkę darów dla Ukrainy w punkcie konsultacyjnym prowadzonym przez fundację Sawa - w Przychodni „Salus” w Dołujach uruchomiono pomoc psychologiczną dla obywateli Ukrainy przebywających na terenie gminy Dobra.

Prowadzona jest strona internetowa, gdzie można znaleźć informacje o realizowanych przez Ośrodek zadaniach i dostępnych formach pomocy. W kontrolowanym okresie, na stronie internetowej Ośrodka brakowało informacji o wszystkich dostępnych formach pomocy oraz dokumentów strategicznych Gminy, tj. aktualnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz Statutu i Regulaminu organizacyjnego OPS. Ponadto w okresie poddanym kontroli, na stronie były opublikowane błędne informacje dotyczące kryteriów dochodowych w pomocy społecznej, uprawniających do otrzymania pomocy (akta kontroli. str. 35). Kierownikowi Ośrodka udzielono instruktażu w zakresie obowiązku informacyjnego. Po zakończeniu kontroli strona internetowa została w ww. zakresie zaktualizowana.

(akta kontroli str. 18 - 36)

Kierownik Ośrodka poinformowała, że w 2021 r. oraz w 2022 r. z uwagi na sytuację epidemiczną związaną z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 pracownicy Ośrodka pracowali z zachowaniem szczególnych zasad sanitarnych. W OPS wydzielone zostało pomieszczenie do kontaktu z klientami, pracownicy zostali wyposażeni w maseczki, rękawiczki jednorazowe i środki do dezynfekcji. Klienci Ośrodka mogli składać dokumenty do urny, bez konieczności kontaktu bezpośredniego z pracownikiem oraz za pośrednictwem Internetu. Natomiast w Ośrodku wprowadzono procedurę postępowania w przypadku wykrycia u pracownika zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Ponadto w okresie trwania pandemii Covid-19 sposób funkcjonowania Ośrodka regulowało:

- Zarządzenie nr 1/2020 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej z dnia 16 marca 2020 r. w sprawie wprowadzenia zmian w zakresie obsługi interesantów oraz sposobu funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej;
- Zarządzenie nr 3/2020 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej z dnia 23 czerwca 2020 r. w sprawie wznowienia działalności świetlic wiejskich na terenie

Gminy Dobra i zapewnienia bezpieczeństwa przebywających tam dzieciom i ich opiekunom,

- Zarządzenie nr 4/2020 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej z dnia 14 sierpnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia obowiązków związanych z obsługą interesantów w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej.

Dodatkowo na podstawie § 5 pkt 1 Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej oraz decyzji wydawanych przez Wojewodę Zachodniopomorskiego wprowadzono zarządzenia Kierownika, którymi zawieszano i wznawiano działalność świetlic wiejskich.

(akta kontroli str. 37 - 49)

Osobami upoważnionymi do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy określonych w art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej przyznano na podstawie:

- Zarządzenia nr 90/06 Wójta Gminy Dobra z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie upoważnienia Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej,
- upoważnienia nr 8/2021 Wójta Gminy Dobra z dnia 9 sierpnia 2021 r. dla Pani Krystyny Ryszkiewicz, Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej,
- upoważnienia Wójta Gminy Dobra Nr 106/2016 dla Pani Magdaleny Lipińskiej, Specjalisty Pracy Socjalnej (w razie nieobecności Kierownika OPS).

(akta kontroli str. 18 oraz 50 – 53)

W czasie kontroli siedziba Ośrodka mieściła się przy ul. Granicznej 24a w Dobrej. Do budynku OPS prowadzą dwa wejścia:

- do Zespołu Świadczeń Rodzinnych, posiadające podjazd dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych, umożliwiający wjazd wózkiem inwalidzkim;
- do pomieszczenia przyjęć pracowników socjalnych i biura kierownika Ośrodka. Wejście wyposażone jest w barierkę i podjazd dla wózków dziecięcych. Osoba niepełnosprawna poruszająca się na wózku może zostać przyjęta przez pracownika socjalnego Ośrodka od strony wejścia nr 1.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że pracownicy socjalni przeprowadzający wywiady środowiskowe mają do dyspozycji samochód służbowy, a dokumentacja dotycząca klientów przechowywana jest w szafach, zamykanych na klucz. Świadczenia z pomocy społecznej są wypłacane za pośrednictwem poczty, w kasie Urzędu Gminy lub przelewem na konto klienta.

Ośrodek wyposażony jest w sprzęt biurowy oraz komputerowy i pracuje z zastosowaniem systemów informatycznych ZETO i Sygnity. Wszelka korespondencja zewnętrzna Ośrodka jest rejestrowana w dzienniku korespondencji.

(akta kontroli str. 20-21)

II. Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej zatrudnionych było 23 pracowników, w tym 4 pracowników socjalnych.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać, co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. W wyniku analizy akt osobowych ustalono, że Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Wymagania kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej. W trakcie kontroli ustalono, że zatrudnieni w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej pracownicy socjalni spełniają wymagane przepisami kwalifikacje.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Brzmienie art. 110 ust. 11 dopuszcza dwa sposoby ustalenia liczby pracowników socjalnych - w odniesieniu do liczby mieszkańców lub w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. Ośrodek w Dobrej ustala liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby osób samotnie gospodarujących i rodzin objętych pracą socjalną. W 2021 r. liczba osób samotnie gospodarujących i rodzin objętych pracą socjalną wynosiła 107 środowisk, co stanowi 26,75 środowisk na 1 pracownika socjalnego. Nie został więc przekroczony wskaźnik 50 środowisk na 1 pracownika socjalnego. Liczba mieszkańców Gminy Dobra, na dzień 1 marca 2022 r. wynosiła 24 046 osób – zgodnie z zaświadczeniem wydanym przez Urząd Gminy Dobra (akta kontroli str. 56).

W myśl art. 110 ust. 12 ww. ustawy ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej zatrudnionych było 4 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Należy, zatem stwierdzić, że stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka był zgodny z art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy.

Pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku, przyznano dodatek do wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej (w wysokości obowiązującej w dniu kontroli, tj. 250 zł/m-c w miesiącach styczeń - maj; 409,54 w miesiącu czerwcu 2021 r. i 400 zł w miesiącach od lipca 2021 r. do lutego 2022 r.). Zgodnie z dyspozycją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przekazaną pismem znak: ZO.OK.077.8.2019.AW z dnia 8 maja 2019 r., ww. dodatek nie jest wliczany do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

(akta kontroli str. 54-66)

III. Ogólne założenia polityki społecznej gminy

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Gmina Dobra posiada Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, którą przyjęto Uchwałą Nr X/144/16 Rady Gminy w Dobrej z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Dobra na lata 2016-2022.¹

Art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej stanowi:

Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej,
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Zespół kontrolujący ustalił, że Strategia zawiera elementy określone w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, jednak nie określa ram finansowych realizacji działań zawartych w Strategii. W dokumencie wskazano potencjalne źródła finansowania jako: „Środki własne samorządu, środki z budżetu centralnego (w tym Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej), środki partnerów projektów, środki funduszy krajowych i europejskich”. Nie wskazano kwot, nie określono progów, przedziałów czy limitów finansowych w ramach projektowanych działań, jakby były one niczym nieograniczone. Określenie granic finansowych ma na celu zapewnienie dokonywania wydatków w sposób usystematyzowany i w granicach wskazanych obszarów finansowania, czyli posiadanych zasobów własnych i pozyskanych z innych źródeł. Szacunkowy plan wydatków przewidywanych na sfinansowanie określonych celów daje możliwość oceny realności i skuteczności zaplanowanych działań. W związku z powyższym, określanie celów i niezbędnych działań w Strategii winno być spójne z możliwościami finansowymi gminy i partnerów odpowiedzialnych za jej realizację.

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ośrodek pomocy społecznej. W wyniku analizy treści Strategii zespół kontrolujący ustalił, że na str. 99 ww. dokumentu określono, że cyt.: *„Proponujemy, aby oceny procesu wdrażania strategii dokonywał powoływany przez Wójta Gminy zespół ds. monitoringu i ewaluacji strategii. Wdrażanie strategii jest procesem ciągłym, monitorowanym w trybie rocznym (częstsze kontrolowanie wdrażania jest nieefektywne ze względu na charakter większości*

---

¹ Źródła: <http://www.opsdobra.pl/images/ustawy/srps-w-gminie-dobra-2016-2022.pdf>

wskaźników, powstających w określonym trybie zbierania informacji po zakończeniu roku pracy poszczególnych instytucji). Sugerujemy, aby powołany zespół dokonywał oceny w oparciu o listę wskaźników zamieszczonych w dalszej części opracowania. Na podstawie rocznego raportu z monitoringu realizowanych zadań i programów zespół podejmuje decyzje o korekcie planów budżetowych i/lub decyzję o aktualizacji strategii.” Natomiast z ustaleń kontroli wynika, że zespół ds. monitoringu i ewaluacji Strategii nie został powołany. W 2021 r. został opracowany raport z ewaluacji śródkresowej Strategii za lata 2016-2022. Kierownik Ośrodka poinformowała, że nie przedkładała Radzie Gminy w Dobrej ww. raportu.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie miejskiej, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. W myśl powyższych przepisów w 2021 r. została opracowana „Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 r.” i przedłożona Radzie Gminy w Dobrej w ustawowym terminie.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa Radzie Gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych ustalono, że w kontrolowanym okresie zostało opracowane sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej za 2020 r., które przekazane było Radzie Gminy w Dobrej w obowiązującym terminie.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 17 do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie sprawozdania resortowe MRPiPS-03 i MRPiPS-05 za 2021 r., przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej, nie były przesłane w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, tj.:

sprawozdanie	termin przekazania	data przekazania
MRPiPS-03 za I-XII 2021 r.	do 28 stycznia 2021 r.	1 lutego 2022 r.
MRPiPS-05 za I-XII 2021 r.	do 10 lutego 2021 r.	1 marca 2022 r.
MRPiPS-06 za I-XII 2021 r.	do 10 lutego 2021 r.	1 lutego 2022 r.

W sprawozdaniu rocznym MRPiPS-03 za 2021 r. nie wykazano 2 osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia tymczasowego w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi Fundacji „Przystań”. Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że decyzje wydane w zakresie schronienia tymczasowego zostały błędnie wprowadzone do systemu informacyjnego „Opieka” jako specjalny zasiłek celowy na pokrycie kosztów pobytu wraz z wyżywieniem w schronisku, czyli jako świadczenie pieniężne. W związku z powyższym system informatyczny „Opieka” zakwalifikował świadczenie do formy pieniężnej i nie wykazał przyznanego schronienia, które jest świadczeniem niepieniężnym, w sprawozdaniu. Zespół kontrolujący ustalił, że klientom Ośrodka odrębnymi decyzjami administracyjnymi przyznano pomoc w formie schronienia w schronisku dla osób bezdomnych i specjalny zasiłek celowy na pokrycie kosztów pobytu wraz z wyżywieniem w schronisku.

W związku z powyższym poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności zwiększenia nadzoru nad prawidłowością wprowadzania danych, do systemów informatycznych i sprawozdań w CAS.

(akta kontroli str. 67- 78 oraz 424-425)

W kontrolowanym okresie Gmina Dobra zabezpieczała potrzeby mieszkańców w zakresie schronienia dla osób bezdomnych i w celu realizacji zadania własnego zawarła:

- porozumienie międzygminne z Gminą Police na podstawie, którego powierzyła realizację zadania publicznego polegającego na zapewnieniu schronienia dla osób bezdomnych z Gminy Dobra, w Stowarzyszeniu „Feniks”. Zgodnie z porozumieniem udzielenie schronienia następowało na podstawie decyzji administracyjnych wydawanych przez Dyrektora OPS w Policach, a odpłatność za pobyt w schronisku osoby bezdomnej z terenu Gminy Dobra ustalana była zgodnie z zasadami uchwalonymi przez Radę Miejską w Policach. Na realizację zadania Gmina Dobra przekazywała Gminie Police dotację – dla 5 osób.
- umowę z Fundacją „Przystań”, która prowadzi schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi - dla 3 osób.

W kontrolowanym okresie Gmina Dobra nie zapewniała miejsc schronienia tymczasowego w ogrzewalni i noclegowni.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej zgłoszenia do rejestru dokonuje Gmina:

1. prowadząca placówkę;
2. zlecająca na podstawie art. 25 ust. 1 zadanie prowadzenia placówki;
3. która zawarła umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi udzielenia tymczasowego schronienia w odpowiedniej formie, w placówce prowadzonej przez podmiot niepubliczny.

Zgodnie z art. 48a ust. 11c Gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania. W toku kontroli ustalono, że Gmina Dobra zgłosiła miejsca do rejestru miejsc, w których gminy województwa zachodniopomorskiego udzielają tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób

bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach.

(akta kontroli str.68 oraz 79-95)

W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy nie funkcjonował Środowiskowy Dom Samopomocy. W zakresie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi Gmina Dobra powierzyła Gminie Police realizację zadania publicznego w zakresie świadczenia usług w Środowiskowym Domu Samopomocy w Policach. Zgodnie z treścią porozumienia, osoba wymagająca wsparcia w formie usług świadczonych w ŚDS, składała wniosek do OPS w Dobrej, który po skompletowaniu dokumentacji i przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, przekazywał dokumenty do Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach, w celu wydania decyzji administracyjnych, kierujących do ŚDS w Policach. Dowóz uczestników z terenu Gminy Dobra organizowała i finansowała Gmina Dobra.

(akta kontroli str.68-69 oraz 96-106)

W zakresie poradnictwa specjalistycznego, w celu zapewnienia mieszkańcom Gminy Dobra dostępu do wsparcia psychologicznego oraz prawnego, Gmina Dobra zleciła realizację zadania Fundacji „Sawa”. Zadanie obejmuje wspieranie programów dotyczących przeciwdziałania zjawiskom patologii społecznej, w tym prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspieranie i udzielanie pomocy pokrzywdzonym dzieciom i rodzinom oraz działania profilaktyczne o charakterze edukacyjno-informacyjnym. Kierownik OPS w Dobrej poinformowała, że pracownicy merytoryczni Fundacji „Sawa” uczestniczyli w pracach grup roboczych i spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego. Kierownik Ośrodka nie przekazała zespołowi kontrolującemu informacji w zakresie harmonogramu udzielania poradnictwa prawnego. W kontrolowanym okresie psycholog pełnił dyżury stacjonarne w poniedziałki od 14⁰⁰ - 18⁰⁰ i dyżury telefoniczne we wtorki i środy, w godzinach 14⁰⁰ - 18⁰⁰ oraz czwartki i piątki, w godzinach 10⁰⁰ - 14⁰⁰. Możliwe były również konsultacje on-line i interwencje środowiskowe. Dodatkowo realizowano wsparcie psychologiczne indywidualne oraz grupowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych, szkołę dla rodziców, pogadanki dla dzieci i młodzieży w szkołach oraz spotkania informacyjne dla rodziców.

(akta kontroli str. 69-70 oraz 107)

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie Gmina Dobra nie realizowała ww. zadania. Natomiast jego obligatoryjny charakter wymaga, w szczególności zbadania potrzeb w zakresie tworzenia mieszkań chronionych na terenie Gminy Dobra i podjęcia niezbędnych działań w tym kierunku oraz uregulowania sposobu postępowania w przypadku konieczności zapewnienia miejsca w mieszkaniu chronionym, np. opisanie procedury postępowania w przypadku zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych. Dodatkowo w wyniku analizy strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy, zespół kontrolujący ustalił, że dokument

strategiczny nie zawiera analizy potrzeb w zakresie mieszkań chronionych. Każdy organ administracji publicznej jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy. Tylko w przypadku, gdy zostanie ustalone, że brak jest potrzeby realizacji danego zadania, zadanie może nie być realizowane. W zakresie pomocy społecznej, ocena czy zadanie wymaga realizacji, jest dokonywana, m.in. w Strategii. Ocena taka jest wymagana w zakresie mieszkań chronionych, z uwagi na to, że zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym udzielanie, prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych ma charakter obligatoryjny.

IV. Tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegają świadczenia w postaci:

1. zasiłków stałych,
2. zasiłków okresowych,
3. zasiłków celowych i specjalnych celowych,
4. dożywiania (posiłki, świadczenia pieniężne, pomoc rzeczowa),
5. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
6. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
7. kierowania do domów pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt w DPS,
8. pomocy rzeczowej w formie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania,
9. zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
10. sprawienia pogrzebu,
11. kontraktów socjalnych.

Z analizy sprawozdania rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach za 2021 r. oraz sprawozdania z dożywiania za 2021 r. wynika, że OPS w Dobrej zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

- zasiłki stałe – 36 osób,
- zasiłki okresowe – 66 osób,
- schronienie – w sprawozdaniu 0 (faktycznie – 1 świadczenie),
- posiłek – dożywianie – 50 osób,
- świadczenie pieniężne – dożywianie – 46 osób,
- zasiłki celowe i w naturze ogółem – 120 osób,
- usługi opiekuńcze – 25 osób,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – 12 osób,
- kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej – 12 osób,
- kontrakty socjalne – 20 kontraktów,
- pomoc udzielana w postaci wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 4 osoby.

Wyboru dokumentacji kontrolnej dokonano na podstawie losowania, świadczeniobiorców z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz

z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu czerwcu i wrześniu 2021 r. W przypadku braku wymaganej ilości teczek losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy, wybrano teczki akt osobowych i sprawdzono dokumentację osób korzystających z wybranych form świadczeń.

Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5010.11.2021.KR z dnia 16 września 2021 r.,
2. OPS.5010.15.2020.KR z dnia 15 grudnia 2020 r.,
3. OPS.5010.17.2018.KR z dnia 2 października 2018 r.,
4. OPS.5010.29.2018.KR z dnia 3 października 2018 r.,
5. OPS.5010.34.2018.KR z dnia 4 października 2018 r.,
6. OPS.5010.18.2018.KR z dnia 2 października 2018 r.

(akta kontroli str. 108-109)

Poddana kontroli dokumentacja zawiera wnioski z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Zasiłki okresowe

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Ponadto zgodnie z art. 38 ust. 3 ww. ustawy kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby oraz kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu czerwcu i wrześniu 2021 r., (w przypadku braku wymaganej ilości teczek losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy), dokumentację osób otrzymujących zasiłki okresowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. 5011.81.2021 z dnia 28 maja 2021 r.,
2. 5011.130.2021 z dnia 22 września 2021 r.,
3. 5011.86.2021 z dnia 10 czerwca 2021 r.,
4. 5011.89.2021 z dnia 14 czerwca 2021 r.,
5. 5011.86.2021 z dnia 10 czerwca 2021 r.,
6. 5011.85.2021 z dnia 10 czerwca 2021 r.,
7. 5011.83.2021 z dnia 10 czerwca 2021 r.,
8. 5011.88.2021 z dnia 14 czerwca 2021 r.

(akta kontroli str. 110-111)

W rozstrzygnięciu decyzji nr 5011.81.2021 z dnia 28 maja 2021 r., przyznającej zasiłek okresowy, nie wskazano powodu przyznania świadczenia z pomocy społecznej, co stanowiło naruszenie z art. 38 art. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie, ze wskazanym przepisem zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

(akta kontroli str. 112- 132)

W dokumentacji postępowań, które zostały zakończone decyzjami administracyjnymi znak: 5011.83.2021 z dnia 10 czerwca 2021 r. oraz 5011.88.2021 z dnia 14 czerwca 2021 r., przyznającymi zasiłki okresowe brakowało aktualnych zaświadczeń o statucie osoby bezrobotnej. Należy pamiętać, że przyznawanie zasiłku okresowego z powodu bezrobocia zobowiązuje osobę do aktywnego poszukiwania zatrudnienia, które nie może ograniczyć się jedynie do zarejestrowania w urzędzie pracy. Zgodnie z art. 77 k.p.a. organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. Zespół kontrolujący poinstruował kierownika Ośrodka o konieczności pełnego dokumentowania postępowań administracyjnych.

(akta kontroli str. 133- 159)

W przypadku decyzji 5011.85.2021 z dnia 10 czerwca 2021 r. stwierdzono, że wywiad środowiskowy, przeprowadzony w związku ze złożonym wcześniej wnioskiem o pomoc finansową, przeprowadzono w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej, a nie w domu klienta. Rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego określa w § 3 ust. 1 „Wywiad przeprowadza się z osobą lub rodziną w miejscu zamieszkania lub pobytu, w dniach roboczych, w godzinach pracy podmiotu uprawnionego, albo w innym terminie uzgodnionym z osobą lub rodziną, za zgodą kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej”. Poinstruowano kierownika Ośrodka o konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego zgodnie z przepisami prawa.

(akta kontroli str. 160-192)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wnioski z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia, jedynie w dwóch przypadkach brakowało zaświadczeń o aktualnym statusie osoby bezrobotnej. Przyznanie zasiłków okresowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. W kontrolowanej dokumentacji dochód klientów był prawidłowo ustalany, a pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje wskazywały okres, na jaki przyznano zasiłek okresowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe i specjalne celowe

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego. Ponadto zgodnie z art. 41 pkt 1 w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5012.182.2021 z dnia 10 sierpnia 2021 r.
2. OPS.5012.253.2021 z dnia 22 września 2021 r.
3. OPS.5012.173.2021 z dnia 14 lipca 2021 r.
4. OPS.5012.176.2021 z dnia 16 lipca 2021 r.
5. OPS.5012.156.2021 z dnia 16 czerwca 2021r.,
6. OPS.5012.155.2021 z dnia 15 czerwca 2021 r.,
7. OPS.5012.142.2021 z dnia 10 czerwca 2021 r.
8. OPS.5012.145.2021 z dnia 11 czerwca 2021 r., (specjalny zasiłek celowy),
9. OPS.5012.257.2021 z dnia 29 września 2021 r. (specjalny zasiłek celowy),
10. OPS.5012.178.2021 z dnia 28 lipca 2021 r. (specjalny zasiłek celowy),
11. OPS.5012.256.2021 z dnia 29 września 2021 r. (specjalny zasiłek celowy),

(akta kontroli str. 193-195)

W toku kontroli ustalono, że pomoc w formie zasiłku celowego oraz specjalnego zasiłku celowego przyznawana była na zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w szczególności na

pokrycie w części lub całości wydatków związanych z potrzebami bytowymi takimi jak zakup żywności, odzieży, obuwia, opału oraz pokrycie kosztów zakupu leków. Zgodnie z art. 102 ustawy o pomocy społecznej świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana z urzędu.

W sprawie zakończonej decyzją znak: OPS.5012.156.2021 z dnia 16 czerwca 2021r. przyznano zasiłek celowy na dofinansowanie opłat mieszkaniowych, na okres VII -VIII 2021 r. Natomiast w sprawie zakończonej decyzją znak: OPS.5012.145.2021 z dnia 11 czerwca 2021 r., specjalny zasiłek celowy na zakup leków został przyznany na okres VI – VII 2021 r.

Zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy pod warunkiem zwrotu określony odpowiednio w art. 39 oraz art. 40 i art. 41 ustawy o pomocy społecznej, to co do zasady jest świadczeniem o charakterze jednorazowym. W wyjątkowych i faktycznie uzasadnionych okolicznościach (nie automatycznie), możliwe jest wypłacanie tego świadczenia w częściach, ale organ powinien wskazać z jakich konkretnie przyczyn świadczenie to jest dzielone. Natomiast zespół kontrolujący ustalił, że ww. zasiłek celowy był przyznany na okres dwóch miesięcy, co ma znamiona zasiłku okresowego, a nie celowego specjalnego. Ponieważ zasiłek celowy ma charakter pomocy doraźnej, ukierunkowanej na konkretny cel bytowy, nie jest świadczeniem przyznawanym „za okres”. Nie ma zatem do niego zastosowania przepis art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, z którego wynika, że świadczenie pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją (wyrok WSA w Bydgoszczy z 19.12.2007 r., II SA/Bd/831/07).

(akta kontroli str. 196-217)

Poddana kontroli dokumentacja zawiera wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Jednocześnie zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą

być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

W toku kontroli ustalono, że w 2020 r. usługi opiekuńcze świadczyło 4 opiekunów, a w 2021 r. usługi opiekuńcze świadczyło 3 opiekunów. Z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w 2020 r. skorzystało 25 osób, a w 2021 r. 17 osób.

Ośrodek sprawuje nadzór, nad jakością i zakresem świadczonych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób korzystających z usług opiekuńczych za pomocą kart pracy podpisywanych przez osoby objęte usługami, potwierdzających wykonanie usług. Ponadto pracownik socjalny, raz w miesiącu odwiedza środowisko, w którym świadczone są usługi opiekuńcze. Dodatkowo pracownik socjalny w tym celu utrzymuje stały kontakt telefoniczny z osobą, u której świadczone są usługi opiekuńcze.

Sposób realizacji usług w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej, w kontrolowanym okresie regulowała Uchwała Nr XII/166/2016 Rady Gminy Dobra z dnia z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie *szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również tryb ich pobierania.*

(akta kontroli str. 218-221)

Sprawdzono dokumentację osób otrzymujących pomoc w postaci usług opiekuńczych przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS 5025.24.2021.KR z dnia 04 stycznia 2021 r.,
2. OPS 5025.10.2021.KR z dnia 31 grudnia 2020 r.,
3. OPS 5025.12.2021.KR z dnia 31 grudnia.2020 r.,
4. OPS 5025.30.2021.KR z dnia 23 kwietnia 2021 r.,
5. OPS 5025.34.2021.KR z dnia 27 maja 2021 r.,
6. OPS 5025.16.2021.KR z dnia 05 stycznia 2021 r.

(akta kontroli str. 222-223)

W wyniku kontroli ustalono, że w dniach 17-27 września 2021 r. Ośrodek nie realizował decyzji administracyjnej znak: OPS 5025.10.2021.KR z dnia 31 grudnia 2020 r., przyznającej usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r., w wymiarze 6 godzin tygodniowo (tj. 3 razy w tygodniu po 2 godziny, w dni robocze). Jednocześnie ustalono, że strona nie złożyła oświadczenia o wyrażeniu zgody na zawieszenie wykonywania przyznanych usług opiekuńczych. Ponadto ustalono, że w dniach 27 – 30 września 2021 r. Ośrodek nie realizował decyzji administracyjnej znak: OPS 5025.16.2021.KR z dnia 5 stycznia 2021 r., przyznającej usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania na okres od 5 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r., w wymiarze 4 godzin tygodniowo (tj. 2 razy w tygodniu po 2 godziny, w dni robocze). Natomiast w dniach 1 – 9 września ww. usługi opiekuńcze były świadczone stronie tylko 1 raz w tygodniu. Jednocześnie ustalono, że strona nie złożyła oświadczenia o wyrażeniu zgody na zawieszenie wykonywania

przyznanych usług opiekuńczych lub zmniejszenie ich wymiaru. Nadmienić w tym miejscu należy, że w przepisie art. 110 § 1 k.p.a. ustanowiona została zasada związania organu administracji publicznej wydaną przez niego decyzją administracyjną, która pełni funkcję gwarancyjną w odniesieniu do zasady trwałości decyzji administracyjnej². Związanie organu administracji publicznej wydaną przez siebie decyzją powstaje z chwilą doręczenia lub ogłoszenia decyzji stronie i trwa do czasu uchylecia lub zmiany takiej decyzji w sposób przewidziany w kodeksie³. W związku z powyższym, w celu prawidłowej realizacji obowiązkowego zadania własnego gminy, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej, Ośrodek jest zobowiązany do zapewnienia ciągłości świadczenia usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania swoich klientów. Natomiast zgodnie z art. 72 k.p.a. czynności organu administracji publicznej, z których nie sporządza się protokołu, a które mają znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, utrwała się w aktach w formie adnotacji podpisanej przez pracownika, który dokonał tych czynności. Ponadto zgodnie z art. 77 § 1 k.p.a. organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzeć cały materiał dowodowy. W związku z czym zasadne jest sporządzenie odpowiednich adnotacji w dokumentacji odzwierciedlającej przebieg postępowania oraz udokumentowanie ustaleń dokonanych z klientem, w formie pisemnych oświadczeń strony postępowania. W związku z powyższym Kierownik Ośrodka w dodatkowym wyjaśnieniu z dnia 8 marca 2022 r. (wpływ do ZUW dnia 10 marca 2022 r.) poinformowała, że cyt.: *„W czasie nieobecności opiekunki w środowisku, gdzie przyznana jest pomoc w formie usług opiekuńczych, pod nieobecność opiekunki spowodowanej urlopem lub zwolnieniem lekarskim Ośrodek, jeśli była taka potrzeba zabezpieczał usługi opiekuńcze przez inną opiekunkę, ew. w uzgodnieniu z klientką nie świadczył usług. Informację o urlopie ew. zwolnieniu lekarskim pracownik Ośrodka - opiekunka przekazywała do Ośrodka (pracownikowi socjalnemu), wraz z informacją czy jest konieczność jej świadczenia. W okresie wakacji klienci objęci usługami opiekuńczymi korzystali z pomocy rodziny, która zabezpieczała potrzeby w tym zakresie. W sytuacji, kiedy klientka korzystająca z usług opiekuńczych pod nieobecność opiekunki (urlop, zwolnienie lekarskie) nie będzie korzystała z zastępstwa innej opiekunki złoży oświadczenie, o braku potrzeby świadczenia usługi przez Ośrodek Pomocy Społecznej.”*

Poddana kontroli dokumentacja zamiast wniosków o pomoc zawierała protokoły z przyjęcia podania o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej (z przyczyn związanych z epidemią Covid – 19 przyjmowanie wniosków następowało na podstawie rozmowy telefonicznej). Powyższe działanie było sprzeczne z art. 63 k.p.a., zgodnie z którym podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu. Podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym organu administracji publicznej. Podanie wniesione na piśmie albo

---

² zob. R. Kędziora, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 586.

³ zob. A. Wróbel [w:] M. Jaśkowska, A. Wróbel, Komentarz aktualizowany do art. 110 Kodeksu postępowania administracyjnego, LEX/el. 2012

ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził.

Dokumentacja posiadała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych poprzedzone było ustaleniem sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej, na podstawie rozmowy telefonicznej z pracownikiem socjalnym oraz dokumentów lub oświadczeniami określonymi w art. 15o ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2095 z późn. zm.). Ustalenia telefoniczne wyczerpująco opisywały sytuację osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje wskazywały ilość godzin w tygodniu, zakres usług oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

(akta kontroli str. 224-252 oraz 425-426)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Ustalono, że Ośrodek prowadzi karty czasu pracy opiekuna, w których określono dane personalne podopiecznego, termin usługi, czas pracy, liczbę godzin wykonywanych usług oraz wymagany podpis podopiecznego potwierdzający wykonanie usług. Natomiast nie określono danych personalnych osoby wykonującej usługi oraz adresu zamieszkania osoby, której świadczone usługi opiekuńcze.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Kierowanie do domu pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji:

1. OPS 5026.4.2021.KR z dnia 18 maja 2021 r. (decyzja kierująca),
2. OPS 5026.5.2021.KR z dnia 14 czerwca 2021 r. (decyzja uchylająca),
3. OPS 5026.6.2021.KR z dnia 14 czerwca 2021 r. (decyzja kierująca),
4. OPS 5026.6.2021.KR z dnia 30 czerwca 2021 r. (decyzja ustalająca odpłatność),
5. OPS 5026.10.2021.KR dnia 18 października 2021 r. (decyzja kierująca),
6. OPS 5026.3.2022.KR z dnia 28 stycznia 2022 r. (decyzja ustalająca odpłatność),
7. OPS.5026.9.2021.KR z dnia 18 października 2021 r. (decyzja kierująca)
8. OPS 5026.13.2021.KR z dnia 21 grudnia 2021 r. (decyzja ustalająca odpłatność),

(akta kontroli str. 253-254)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wnioski o umieszczenie w domu pomocy społecznej z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń w formie odpłatności za pobyt w DPS poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Kierowanie do środowiskowego domu samopomocy

Zgodnie z art. 51 ustawy o pomocy społecznej osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia. W myśl art. 51a ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tryb kierowania do środowiskowego domu samopomocy określa § 7 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2020 poz. 249) zgodnie, z którym wniosek o skierowanie do domu na pobyt dzienny lub całodobowy składa się do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o skierowanie, dołączając zaświadczenie lekarskie, wydane przez lekarza psychiatrę lub lekarza neurologa, o występujących zaburzeniach psychicznych oraz zaświadczenie lekarza rodzinnego o stanie zdrowia i o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach domu wraz z informacją o sprawności w zakresie lokomocji osób niepełnosprawnych fizycznie, a także orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o ile osoba takie posiada. W treści niniejszego protokołu na str. 10 zostało wskazane, że Gmina Dobra zawarła z Gminą Police Porozumienie Międzygminne Nr OR.7.2019 z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie powierzenia Gminie Police zadania z zakresu umożliwienia korzystania z usług Środowiskowego Domu Samopomocy w Policach przez mieszkańców Gminy Dobra. Na podstawie niezbędnych dokumentów skompletowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej Dobrej, zgodnie z § 4 Porozumienia decyzje kierujące do ŚDS wydaje Ośrodek Pomocy w Policach.

W związku powyższym decyzje administracyjne nie podlegały badaniu.

(akta kontroli str. 99-100 oraz 147-157)

Pomoc w formie schronienia

Zgodnie z art. 48 osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zgodnie z art. 97 ust. 5 rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia

odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych. Zgodnie z art. 51 ustawy o pomocy społecznej schronisko dla osób bezdomnych, niewątpliwie jest ośrodkiem wsparcia.

W toku kontroli ustalono, że w kontrolowanym okresie Gmina Dobra nie wydawała decyzji administracyjnych przyznających schronienie tymczasowe w schronisku dla osób bezdomnych. Jak wskazano w treści niniejszego protokołu na str. nr 9-10 schronienia udzielano na podstawie zawartego porozumienia z Gminą Police.

W okresie objętym kontrolą decyzje administracyjne przyznające schronienie tymczasowe w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi Gmina Dobra wydawała na podstawie uchwały Nr XIX/264/2020 Rady Gminy Dobra z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Zgodnie z § 3 i § 4 ww. uchwały osoby przebywające w schronisku ponoszą opłaty za pobyt zgodnie z zasadami określonymi w uchwale, z uwzględnieniem przepisów ustawy o pomocy społecznej, a odpłatność za pobyt w schronisku z usługami opiekuńczymi ustalana jest zgodnie z poniższą tabelą:

L. P.	Dochód osoby / rodziny według kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej (określony procentowo)	Odpłatność za pobyt osoby bezdomnej w schronisku w stosunku do pełnego kosztu pobytu (określony procentowo)
1.	do 100% włącznie	30%
2.	powyżej 100% do 200%	50%
3.	powyżej 200% do 300%	70%
4.	powyżej 300%	100%

Zgodnie z art. 97 ust. 1a ustawy o pomocy społecznej, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego, opłata nie może być wyższa niż 30% dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie osoby skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych, a w przypadku schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie może być wyższa niż 50% tego dochodu.

Zatem, w świetle powyższego należy uznać, że Rada Gminy określiła, z naruszeniem art. 97 ust. 1a ustawy o pomocy społecznej, „odpłatność osoby bezdomnej w schronisku w stosunku do pełnego kosztu pobytu”. Co skutkowało tym, że decyzje administracyjne, nakładające obowiązek ponoszenia opłaty za schronienie tymczasowe na osoby, które nie przekraczały kryterium dochodowego, określały za wysoką kwotę odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

(akta kontroli str. 255)

Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej przyznanie świadczenia z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej. W związku z powyższym sprawdzono dokumentację na podstawie, której wydano decyzje administracyjne, przyznające schronienie tymczasowe w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi Fundacji „Przystań” znak:

– OPS.5022.4.2021.KR z dnia 29 czerwca 2021 r.

Powyższą decyzją Ośrodek postanowił cyt.:

"1. „Udzielić (...) świadczenia w formie schronienia w okresie od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. w schronisku prowadzonym przez Fundację „Przystań” Pogorzała Wieś A, gmina Miłoradz.

1. Ustalić, że pobyt w schronisku jest odpłatny i wynosi 23,50 zł za jeden dzień pobytu stanowi odpłatność:

- 728,50 zł w okresie od 01.07.2021 do 31.07.2021
- 728,50 zł w okresie od 01.08.2021 do 31.08.2021
- 705,00 zł w okresie od 01.09.2021 do 30.09.2021
- 728,50 zł w okresie od 01.10.2021 do 31.10.2021
- 705,00 zł w okresie od 01.11.2021 do 30.11.2021
- 728,50 zł w okresie od 01.12.2021 do 31.12.2021"

W uzasadnieniu do decyzji wskazano, że cyt.:

„Źródłem Pana dochodu jest świadczenie emerytalne w wysokości miesięcznej 814,84 zł, które stanowi 116,24% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej - wynoszącego 701,00 zł zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z Uchwałą Nr XIX/264/2020 Rady Gminy Dobra z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, odpłatność Pana za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych wynosi 50% odpłatności. Pełny koszt pobytu w schronisku prowadzonym przez Fundację „Przystań” wynosi 47 zł.

Odpłatność za 1 dzień Pana pobytu w schronisku zgodnie z ww. uchwałą wynosi 23,50 zł. Opłatę za pobyt w schronisku należy wносить na konto Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej: (...)"

W wyniku analizy przedłożonej dokumentacji dotyczącej udzielenia schronienia tymczasowego ustalono, że w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy, przeprowadzony w celu wydania decyzji przyznającej schronienie tymczasowe, decyzją administracyjną znak: 5012.158.2021 z dnia 29 czerwca 2021 r. stronie przyznano cyt.:

1. Zasiłek celowy specjalny w formie dofinansowania do kosztów pobytu w Schronisku dla Osób Bezdomnych Fundacji „Przystań” w okresie od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. w wysokości miesięcznej:

- 728,50 zł w okresie od 01.07.2021 do 31.07.2021
- 728,50 zł w okresie od 01.08.2021 do 31.08.2021
- 705,00 zł w okresie od 01.09.2021 do 30.09.2021
- 728,50 zł w okresie od 01.10.2021 do 31.10.2021
- 705,00 zł w okresie od 01.11.2021 do 30.11.2021
- 728,50 zł w okresie od 01.12.2021 do 31.12.2021

2. Zasiłek celowy specjalny w formie dofinansowania do kosztów wyżywienia (śniadania, kolacje) w Schronisku dla Osób Bezdomnych Fundacji „Przystań” w okresie od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. w wysokości miesięcznej:

- 372,00 zł w okresie od 01.07.2021 do 31.07.2021

- 372,00 zł w okresie od 01.08.2021 do 31.08.2021
- 360,00 zł w okresie od 01.09.2021 do 30.09.2021
- 372,00 zł w okresie od 01.10.2021 do 31.10.2021
- 360,00 zł w okresie od 01.11.2021 do 30.11.2021
- 372,00 zł w okresie od 01.12.2021 do 31.12.2021

Wpłata zasiłku na konto Fundacji Przystań po otrzymaniu noty księgowej."

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że cyt.:

„W oparciu o przeprowadzony wywiad środowiskowy oraz na podstawie zebranych dokumentów stwierdzam, że spełnia Pan warunki do uzyskania pomocy w formie specjalnego zasiłku celowego. Zgodnie z art. 41 pkt. 1 ustawy w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nie przekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Dochód Pana wyniósł 814,84 zł natomiast kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej wynosi 701,00 zł. Wobec spełnienia przez Pana/nią przesłanek określonych w cytowanych przepisach, w szczególności ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę, należało orzec, jak w sentencji.

Zasiłek na zabezpieczenie potrzeb zgłoszonych pracownikowi socjalnemu podczas przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Wysokość zasiłku przyznano z uwzględnieniem możliwości finansowych Ośrodka."

W wyniku analizy dokumentacji ustalono, że w pierwszej kolejności Ośrodek ustalił stronie odpłatność za pobyt w schronisku w kwotach, przekraczających możliwości finansowe strony, tj. 50% kosztu pobytu w placówce (w zależności od liczny dni w miesiącu). Następnie OPS przyznał zasiłek specjalny w kwotach, które zgodnie z ustnymi wyjaśnieniami Kierownika stanowiły różnicę między kosztem utrzymania w miejscu tymczasowego schronienia, a opłatą ponoszoną przez stronę, tj. drugie 50% kosztu pobytu w schronisku. Dodatkowo, stronie postępowania przyznano zasiłek specjalny celowy na opłacenie śniadań i kolacji w schronisku (w łącznej wysokości 12 zł/dzień) ze wskazaniem, że wypłata świadczenia nastąpi na konto Fundacji Przystań po otrzymaniu noty księgowej. Natomiast w dokumentacji brakowało oświadczeń o wyrażeniu zgody na przekazywanie ww. świadczeń na konto podmiotu prowadzącego schronisko, co stanowi naruszenie art. 77 k.p.a. zgodnie, z którym organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. W związku z czym zasadne jest sporządzenie odpowiednich adnotacji w dokumentacji odzwierciedlającej przebieg postępowania oraz udokumentowanie ustaleń dokonanych z klientem, w formie pisemnego oświadczenia strony postępowania. Natomiast zgodnie z art. 36 pkt 2 lit. j ustawy o pomocy społecznej posiłek jest świadczeniem z pomocy społecznej o charakterze niepieniężnym.

W związku faktem, że zasiłki celowe przyznane na podstawie ww. decyzji administracyjnych, po otrzymaniu noty obciążeniowej, były przekazywane na konto podmiotu, który prowadził miejsca schronienia tymczasowego skutkuje uznaniem, że przyznana pomoc była błędnie sklasyfikowana jako świadczenie pieniężne, a zasiłki nie były wypłacane stronie postępowania.

Dodatkowo Zgodnie z art. 41 ustawy o pomocy społecznej w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy, w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, który nie podlega zwrotowi. W wyniku analizy dokumentacji ustalono, że ww. decyzją przyznano zasiłek specjalny celowy w łącznej wysokości przekraczającej kryterium dochodowe strony postępowania.

Ponadto w dniu 10 marca 2022 r. do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wpłynęły wyjaśnienia do kontroli, w których Kierownik Ośrodka poinformowała, że cyt.: „Ośrodek wydał decyzję znak: OPS.5022.2.2021.KR z dnia 4 stycznia 2021 r. w której udziela schronienia w schronisku prowadzonym przez Fundację „Przystań” Pogorzała Wieś i ustala odpłatność za pobyt Pani (...) w wysokości 14,10 zł za jeden dzień pobytu zgodnie z uchwałą Nr XIXC/264/2020 Rady Gminy Dobra z dnia 26 listopada w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (...)”. Ponadto w wyjaśnieniach wskazana była decyzja przyznająca zasiłek celowy na dofinansowanie kosztów pobytu w schronisku i kosztów wyżywienia (śniadań i kolacji) oraz decyzja przyznającą posiłki w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.

W wyniku analizy dokumentów ustalono, że decyzją znak: OPS 5022.2.2021.KR z dnia 04 stycznia 2021 r. postanowiono cyt.:

1. Udzielić Pani świadczenia w formie schronienia w okresie od 01.01.2021 do 30.06.2021 w schronisku prowadzonym przez Fundację „Przystań”, Pogorzała Wieś 50 A, Gmina Miłoradz,
2. Ustalić, że pobyt w schronisku jest odpłatny i wynosi 14,10 za jeden dzień pobytu i stanowi odpłatność:
  - 437,10 zł w okresie od 01.01.2021 do 31.01.2021
  - 394,80 zł w okresie od 01.02.2021 do 28.02.2021
  - 437,10 zł w okresie od 01.03.2021 do 31.03.2021
  - 423,00 zł w okresie od 01.04.2021 do 30.04.2021
  - 437,10 zł w okresie od 01.05.2021 do 31.05.2021
  - 423,00 zł w okresie od 01.06.2021 do 30.06.2021

W uzasadnieniu do decyzji wskazano, że cyt.:

„(...) Źródłem Pani dochodu jest zasiłek stały z pomocy w wysokości miesięcznej 645 zł, którego wysokość nie przekracza kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej - wynoszącego 701, 00 zł zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z Uchwałą Nr XIX/264/2020 Rady Gminy Dobra z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, odpłatność Pani za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych wynosi 30% odpłatności za pobyt osoby bezdomnej w schronisku. Pełny koszt pobytu w schronisku prowadzonym przez Fundację „Przystań” wynosi 47 zł. Odpłatność za 1 dzień Pani pobytu w schronisku zgodnie z ww. uchwałą wynosi 14,10 zł. Opłatę za pobyt w schronisku należy wносить na konto Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej: (...)”.

Jednocześnie, w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy, przeprowadzony w celu wydania decyzji przyznającej schronienie tymczasowe, decyzją administracyjną znak: 5012.53.2021 z dnia 01 stycznia 2021 r. stronie przyznano cyt.:

"1. Zasiłek celowy w formie dofinansowania do kosztów pobytu w Schronisku dla Osób Bezdomnych Fundacji "Przystań" Pogorzała Wieś 50 a w okresie od 01.01.2021 do 30.06.2021 wysokości miesięcznej:

- 1.019,90 zł - okresie od 01.01.2021 – 31.01.2021*
- 921,20 zł - w okresie od 01.02.2021 28.02.2021*
- 1.019,90 zł - w okresie od 01.03.2021 - 31.03.2021*
- 987,00 zł - w okresie od 01.04.2021 do 30.04.2021*
- 1.019,90 zł - w okresie od 01.05.2021 31.05.2021*
- 987,00 zł - w od 0.06.2021 30.06.2021*

2. Zasiłek celowy w formie dofinansowania do kosztów (śniadanie, kolacja) w Schronisku dla Osób Bezdomnych Fundacji "Przystań" Pogorzała Wieś w okresie od 01.01.2021 do w wysokości miesięcznej:

- 372,00 zł - w okresie od 01.01.2021 – 31.01.2021*
- 336,00 zł - w okresie od 01.02.2021 – 28.02.2021*
- 372,00 zł - w okresie od 01.03.2021. - 31.03.2021*
- 360,00 zł - w okresie od 01.04.2021 do 30.04.2021*
- 372,00 zł w okresie od 01.05.2021 – 31.05.2021*
- 360,00 zł - w okresie od 01.06.2021 - 30.06.2021*

Wpłata zasiłku na konto Fundacji "Przystań" po otrzymaniu noty księgowej."

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że cyt.: „W oparciu o przeprowadzony wywiad środowiskowy oraz na podstawie zebranych dokumentów stwierdzam, że spełnia Pan/i warunki do uzyskania pomocy w formie specjalnego zasiłku celowego. Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2, w związku z art. 8 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu, jeżeli dochód osoby nie przekracza kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 przy jednoczesnym wystąpieniu jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15 lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Dochód Pani wyniósł 645,00 zł natomiast kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej wynosi 701,00 zł. Wobec spalenia przez Pana/nią przesłanek określonych w cytowanych przepisach, w szczególności ze względu na Bezdomność, Niepełnosprawność należało orzec jak w sentencji. Zasiłek przyznano na zabezpieczenie potrzeb zgłoszonych pracownikowi socjalnemu podczas przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Wysokość zasiłku przyznano z uwzględnieniem możliwości finansowych Ośrodka."

W wyniku analizy dokumentacji ustalono, że w pierwszej kolejności Ośrodek ustalił stronie odpłatność za pobyt w schronisku w kwotach, przekraczających możliwości finansowe strony, za schronienie tymczasowe. Następnie OPS przyznał zasiłek specjalny w kwotach przewyższających kwoty miesięcznych opłat za pobyt w miejscu tymczasowego schronienia, które zgodnie z ustnymi wyjaśnieniami Kierownika stanowią różnicę między kosztem utrzymania w miejscu tymczasowego schronienia, opłatą ponoszoną przez stronę. Dodatkowo, stronie postępowania przyznano zasiłek celowy na opłacenie śniadań i kolacji w schronisku ze wskazaniem, że wypłata świadczenia nastąpi

na konto Fundacji Przystań po otrzymaniu noty księgowej. Natomiast w dokumentacji brakowało oświadczeń o wyrażeniu zgody na przekazywanie ww. świadczeń na konto podmiotu prowadzącego schronisko. Zgodnie z art. 77 k.p.a. organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. W związku z czym zasadne jest sporządzenie odpowiednich adnotacji w dokumentacji odzwierciedlającej przebieg postępowania oraz udokumentowanie ustaleń dokonanych z klientem, w formie pisemnego oświadczenia strony postępowania. Dodatkowo zgodnie z art. 36 pkt 2 lit. j ustawy o pomocy społecznej posiłek jest świadczeniem z pomocy społecznej o charakterze niepieniężnym. W związku faktem, że zasiłki celowe przyznane na podstawie ww. decyzji administracyjnych, po otrzymaniu noty obciążeniowej, były przekazywane na konto podmiotu, który prowadził miejsca schronienia tymczasowego skutkuje uznaniem, że przyznana pomoc była błędnie sklasyfikowana jako świadczenie pieniężne.

Reasumując Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że klienci ponoszą jedynie opłatę, ustaloną w decyzji przyznającej schronienie tymczasowe. Natomiast pozostałe świadczenia są przyznawane w celu pokrycia różnicy między kosztem utrzymania w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Z ustnych wyjaśnień kierownika Ośrodka wynika, że schemat ponoszenia opłat za schronienie tymczasowe wygląda następująco, w formie następujących świadczeń:

1. Wydanie decyzji przyznającej schronienie tymczasowe i określające wysokość opłaty za pobyt w schronisku/schronisku z usługami opiekuńczymi, którą ponosi strona postępowania – wpłacając na konto OPS,
2. Przyznanie świadczenia niepieniężnego w formie 1 gorącego posiłku (pełnego obiadu), w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” - OPS opłaca posiłek na konto podmiotu prowadzącego, na podstawie noty obciążeniowej,
3. Przyznanie zasiłku celowego (również specjalnego - w przypadku osób, które przekraczają kryterium dochodowe) na pokrycie kosztu śniadań i kolacji, w ramach środków własnych gminy - OPS przesyła na konto podmiotu prowadzącego środki finansowe, na podstawie noty obciążeniowej,
4. Przyznanie zasiłku celowego (również specjalnego - w przypadku osób, które przekraczają kryterium dochodowe) na pokrycie różnicy między kosztem pobytu w placówce, a kwota wpłacana przez stronę - OPS przesyła na konto podmiotu prowadzącego środki finansowe na podstawie noty obciążeniowej.

W ocenie zespołu kontrolującego ww. opisany schemat działania powoduje, że świadczenia pieniężne były wypłacane podmiotom, które prowadziły schronienie tymczasowe, a które nie były stronami postępowań administracyjnych. Ponadto Ośrodek w podstawie prawnej decyzji administracyjnych nie wskazywał art. 11 ustawy o pomocy społecznej oraz nie wykazał przesłanek do jego zastosowania. Ponadto zgodnie z art. 36 lit. i, lit. j ustawy o pomocy społecznej schronienie i posiłek są określone jako świadczenia niepieniężne. W związku z czym przyznane zasiłki celowe/specjale celowe na pokrycie kosztów pobytu w schronisku/schronisku z usługami opiekuńczymi oraz kosztów kolacji i śniadań, jako świadczenia pieniężne powinny być wypłacane stronom postępowania, w sposób z nimi ustalony (przekaz pocztowy/przelew na konto, idp.).

Ponadto powyższe ustalenia wskazują na to, że w okresie objętym kontrolą wydano 2 decyzje administracyjne dla 2 z osób, których nie wykazano w sprawozdaniu rocznym MRPiPS – 03 za 2021 r., co odzwierciedlono w treści niniejszego protokołu na str. 9.

(akta kontroli str. 256-273 oraz 424, 426-446)

Zgodnie z art. 48a ust. 2 ustawy o pomocy społecznej schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Podczas czynności kontrolnych ustalono, że przed wydaniem decyzji przyznającej wsparcie w formie tymczasowego schronienia, podpisano kontrakt socjalny z osobą przebywającą w schronisku dla osób bezdomnych.

Przyznanie pomocy w formie skierowania do schroniska dla osób bezdomnych, poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które zawierały dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia, wyczerpująco opisywały sytuacje klientów. Dochód był prawidłowo ustalany, a pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6 do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

W związku z powyższym sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób, którym wydano decyzję o przyznaniu zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, ze środków własnych gminy tj.:

OPS.5012.196.2021 z dnia 13 sierpnia 2021 r.,
OPS.5012.193.2021 z dnia 13 sierpnia 2021 r.,
OPS.5012.194.2021 z dnia 13 sierpnia 2021 r.,
OPS.5012.207.2021 z dnia 31 sierpnia 2021 r.,
OPS 5012.45.2022 z dnia 8 lutego 2022 r.

(akta kontroli str. 274-275)

Decyzję administracyjną znak: OPS 5012.45.2022 z dnia 8 lutego 2022 r., przyznającą zasiłek celowy z tytułu zdarzenia losowego wydano na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego na kwestionariuszu wywiadu część I, zamiast na kwestionariuszu wywiadu część VII, która dotyczy osób i rodzin poszkodowanych w wyniku sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową, a także klęski żywiołowej albo zdarzenia losowego, co jest sprzeczne z treścią załącznika nr 1, rozporządzenia w sprawie wywiadu środowiskowego. Poinformowano kierownika, że wystąpieniem pokontrolnym znak: S-1.431.1.15.2017.DW z dnia 28 lipca 2017 r. zalecono stosowanie odpowiednich kwestionariuszy wywiadów środowiskowych podczas ustalania sytuacji dochodowej oraz materialnej osób i rodzin zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny,

Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. W związku z czym należy uznać, że Ośrodek nie zrealizował ww. zalecenia pokontrolnego. Dodatkowo ustalono, że ww. decyzję wydano po upływie terminu wskazanego w art. 35 § 3a. k.p.a. Jednak strona nie została poinformowana o przyczynie zwłoki, nie wskazano również stronie nowego termin załatwienia sprawy i nie pouczono jej o prawie do wniesienia ponaglenia jak określono w art. 36 k.p.a. Poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności o obowiązku informowania stron o każdym przypadku niezakończonych spraw w terminie, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

(akta kontroli str. 276-314)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wnioski z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Prawidłowo ustalany był dochód klientów. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały przeznaczenie zasiłku oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Sprawienie pogrzebu

W kontrolowanym okresie Gmina Dobra nie posiadała stosownej uchwały dotyczącej organizacji pochówku. Brak uchwały regulującej sposób sprawienia pochówku jest sprzeczny z art. 44 ustawy o pomocy społecznej zgodnie z którym sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.

W kontrolowanym okresie Ośrodek nie organizował pogrzebów. W związku z czym odstąpiono od badania niniejszego obszaru.

V. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niefinansowe)

Na podstawie kontrolowanej dokumentacji dotyczącej pracy socjalnej ustalono, że pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrej, świadczą pracę socjalną mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Pracownicy socjalni świadczą klientom pomoc, w poszukiwaniu ofert pracy, adekwatnych do ich wykształcenia i sprawności. Podejmują działania mające na celu wsparcie rodzin podczas rozwiązywania bieżących trudności. Pomagają w załatwieniu spraw urzędowych, wypełnianiu niezbędnych druków i pisaniu pism. Ponadto motywują do podjęcia leczenia odwykowego osoby, potrzebujące wsparcia w tym zakresie, które kierują do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Obejmują wsparciem w zakresie profilaktyki przemocy i udzielają niezbędnej pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Podejmują działania wspierające w rodzinach, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi, szczególnie w okresie nauki zdalnej. Pracownicy socjalni swoją pracę dokumentują sporządzając notatki służbowe, które następnie znajdują się w aktach klientów, którym udzielono pomocy lub w teczkach współpracy.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że okresie poddanym kontroli Ośrodek nie współpracował z zakładami karnymi. Osoby opuszczające zakład karny zwracają się o pomoc do Ośrodka, najczęściej w formie zasiłku celowego lub zasiłku okresowego. W kontrolowanym okresie do OPS nie zgłaszały się osoby, które opuściły zakład karny.

Ośrodek w Dobrej w czasie objętym kontrolą współpracował z organizacjami pozarządowymi. W kierowaniu w zakresie pomocy żywnościowej współpracował z „Caritas” Dołuje oraz z Ochotniczą Strażą Pożarną w Dobrej, w ramach pomocy w przewozie sprzętu gospodarstwa domowego, mebli dla osób potrzebujących czy pomocy w rozwiezieniu paczek przed świętami Bożego Narodzenia. OPS współpracuje także z sześcioma parafiami znajdującymi się na terenie gminy. Współpraca obejmuje m.in. zagadnienia związane przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz informowania o instytucjach pomocowych działających na terenie danej parafii, dekanatu. OPS w Dobrej współpracuje także ze Stowarzyszeniem SOS dla rodziny w ramach udzielania pomocy psychologicznej i prawnej dla klientów Ośrodka.

Ośrodek w Dobrej w zakresie pozyskiwania żywności w ramach POPŻ współpracował z Caritas Dołuje oraz Punktem Pomocy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Szczecinie, mieszczącym się przy ul. Robotniczej. W ramach POPŻ wydano 17 skierowań w 2021 r. oraz 4 skierowania w okresie styczeń-luty 2022 r.

(akta kontroli str. 315-316)

Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Kontrola wykazała, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej, na podstawie art. 108 ustawy o pomocy społecznej, w 2021 r. zawarł 20 kontraktów socjalnych. Sprawdzone wybraną dokumentację osób, z którymi w okresie objętym kontrolą podpisano kontrakt socjalny:

1. .... z dnia 14.04.2021 r.,
2. .... z dnia 29.11.2021 r.,
3. .... z dnia 24.02.2021 r.,
4. .... z dnia 01.02.2021 r.,
5. .... z dnia 30.12.2021 r.,

Kontrakty zawierane były w celu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej oraz poszukiwania zatrudnienia w celu poprawy sytuacji materialnej oraz przeciwdziałania

wykluczeniu społecznemu. Kontrakty socjalne zostały zawarte na druku „Część I A i II A”, który określa sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej. Natomiast kontrakty określające sposób współpracy w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu zostały zawarte na druku „Część I B i II B”.

W każdym przypadku pracownik socjalny monitorował sytuację osoby, z którą został zawarty kontrakt socjalny. W kontraktach w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej (część I A i II A):

- ..... z dnia 14.04.2021 r.,
- ..... z dnia 29.11.2021 r.,

w części dotyczącej podejmowanych działań w celu realizacji kontraktu, w punkcie V pt. „Ocena realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym nastąpi w dniu...” pracownik socjalny nie wskazał planowanej daty dokonania oceny, zamiast tego użył sformułowania „na bieżąco”. Takie sformułowanie nie stanowi zobowiązującego terminu do dokonania oceny kontraktu socjalnego dla stron zawierających kontrakt socjalny. Brak wprowadzenia dnia oceny realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym skutkowało tym, że w ww. przypadkach pracownik socjalny nie wypełniał części II A, pt. „Ocena realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym”, pomimo długiego okresu, który minął od dnia podpisania kontraktów z ww. osobami. Formularz ten stanowi integralny element kontraktu socjalnego - umożliwia ustalenie stopnia jego realizacji oraz określenia zmian w zakresie podejmowanych działań. Poinstruowano Kierownika Ośrodka o konieczności rzetelnego wypełniania druków kontraktów socjalnych.

W przypadku kontraktu zawartego z ..... z dnia 24.02.2021 r., który miał na celu wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (część I B i II B) zachodzi podejrzenie, że kontrakt socjalny zakończono przed osiągnięciem wszystkich zaplanowanych celów. W chwili zawarcia kontraktu ..... był osobą bezdomną, bez stałego źródła dochodu i uzależnioną od alkoholu. Z przedstawionych dokumentów wynikało, że w części I B, wśród celów szczegółowych było „(...) Utrzymanie abstynencji, możliwość podjęcia leczenia osób uzależnionych od alkoholu – leczenie i terapia (...)” oraz „(...) Podniesienie kwalifikacji – skorzystanie z kursów zawodowych”. Ocenę realizacji ustaleń zawartych w kontrakcie zaplanowano na dzień 25 marca 2021 r. Natomiast kontrakt poddano ocenie w dniu 24 marca 2021 r. i zakończony. W części II B, pt. „Ocena realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym” brakowało informacji o zrealizowaniu ww. celów szczegółowych, a pracownik socjalny nie wprowadził zmian w podpisanym kontrakcie. Wobec powyższego w ocenie zespołu kontrolującego kontrakt został zamknięty przed realizacją wszystkich założonych celów.

Zespół kontrolny ustalił, że w sprawozdaniu rocznym MRPiPS-03 za 2021 r. błędnie ujęto liczbę pomocy udzielonej wyłącznie w postaci pracy socjalnej. Kierownik Ośrodka wyjaśniła, że pomoc została błędnie sklasyfikowana w systemie informatycznym obsługującym świadczenia. Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności rzetelnego wprowadzania danych do systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej.

(akta kontroli str. 317 -410)

VI. Program „Posiłek w szkole i w domu”

Kierownik kontrolowanej jednostki poinformowała, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej udzielał pomocy w zakresie dożywiania, zgodnie z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.

Sposób realizacji ww. zadania w Gminie Dobra dodatkowo regulowały:

- Uchwała Nr II/23/18 Rady Gminy Dobra z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023,
- Uchwała Nr II/24/18 Rady Gminy Dobra z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie zasad zwrotu wydatków na świadczenia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem rządowym „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.
- Uchwała Nr II/25/18 Rady Gminy Dobra z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego gminnego programu osłonowego "Posiłek dla dzieci i młodzieży " na lata 2019-2023,

W 2021 r. programem objęto 91 osób, pomoc w formie posiłku otrzymało 50 osób, w tym 43 dzieci. W 2022 r. do dnia kontroli programem objęto 26 osób tylko w formie posiłku, w tym 23 dzieci.

W kontrolowanym okresie dzieciom nie przyznano pomocy w formie posiłku bez decyzji i nie wydano decyzji administracyjnych, którymi odmówiono pomocy w formie posiłku, zasiłku celowego, świadczenia rzeczowego.

W 2021 r. średni koszt jednego posiłku wynosił 16,32 zł, a w 2022 r. średni koszt jednego posiłku wynosił 18,52 zł.

W kontrolowanym okresie Ośrodek pokrywał koszty dożywiania dzieci uczących się w następujących jednostkach oświatowych:

1. Szkoła Podstawowa w Dobrej, przy ul. Poziomkowej,
2. Szkoła Podstawowa w Bezzreczu, przy ul. Górnej,
3. Szkoła Podstawowa w Rzędzinach,
4. Szkoła Podstawowa w Dołujach, przy ul. Daniela,
5. Szkoła Podstawowa w Mierzynie, przy ul. Kolorowej,
6. Punkt Przedszkolny w Bezzreczu, przy ul. Górnej,
7. Punkt Przedszkolny w Mierzynie, przy ul. Weleckiej,
8. Zespół Szkół Rzemieślniczych w Szczecinie, przy ul. Chmielewskiego,
9. Specjalna Szkoła Podstawowa 67 w Szczecinie, przy ul. Wielkopolskiej,
10. ZSO Nr 4 w Szczecinie, przy ul. Romera,
11. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Samostrzelu,
12. Zespół Szkół w Policach, przy ul. Siedleckiej.

Posiłki przygotowywane były w miejscach ich wydawania. Kontrolę nad wydawaniem posiłków sprawowali wyznaczeni pracownicy w jednostkach oraz właściwa miejscowo Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Posiłki wydawane były w naczyniach jednorazowego użytku, a dzieci objęte pomocą w formie posiłku jedzą to samo, co pozostałe dzieci. Gmina nie prowadziła dożywiania w czasie wolnym od zajęć szkolnych. W czasie ferii zimowych i letnich oraz przerw świątecznych przyznawane były dodatkowe świadczenia pieniężne. Podczas epidemii Covid-19, w kontrolowanym okresie, w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, rodzinom potrzebującym wsparcia, przyznawane były zasiłki celowe na zakup żywności.

W 2021 r., w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” Ośrodek pokrywał koszty posiłków osobom uprawnionym, określonym w art. 7 ustawy o pomocy społecznej w:

1. Restauracja Favilla w Mierzynie, przy ul. Weleckiej,
2. Jadłodajnia Górny Taras w Bezzreczu, przy ul. Górnej,
3. Bar Kogel-Mogel w Szczecinie, przy ul. Wyzwolenia,
4. Fundacja „Przystań” w Pogorzalej Wsi.

(akta kontroli str. 411-419)

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu czerwcu i wrześniu 2021 r. i na podstawie list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu czerwcu 2021 r. (w przypadku braku wymaganej ilości teczek losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy), dokumentację osób otrzymujących posiłki oraz zasiłki celowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.5023.1.2021 z dnia 15 stycznia 2021 r.,
2. OPS.5023.13.2021/2022 z dnia 6 września 2021 r.,
3. OPS.5023.4.2021/2022 z dnia 7 września 2021 r.,
4. OPS.5023.8.2021/2022 z dnia 7 września 2021 r.,
5. OPS.5023.22.2021/2022 z dnia 6 września 2021 r.,
6. OPS.5023.26.2021/2022 z dnia 21 września 2021 r.,
7. OPS.5023.12.2021/2022 z dnia 6 września 2021 r.,
8. OPS.5023.26.2021/2022 z dnia 21 września 2021 r.,
9. OPS.5016.53.2021 z dnia 8 września 2021 r.,
10. OPS.5016.54.2021 z dnia 8 września 2021 r.,
11. OPS.5016.42.2021 z dnia 14 czerwca 2021 r.,
12. OPS.5016.41.2021 z dnia 14 czerwca 2021 r.,
13. OPS.5016.48.2021 z dnia 28 lipca 2021 r.,
14. OPS.5016.52.2021 z dnia 7 września 2021 r.,
15. OPS.5016.40.2021 z dnia 14 czerwca 2021 r.,
16. OPS.5016.39.2021 z dnia 14 czerwca 2021 r.

(akta kontroli str. 421-423)

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności

poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które opisywały sytuacje osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określonych w art. 107 § 1 k.p.a. Decyzje administracyjne wskazywały okres obowiązywania świadczeń oraz terminy wypłat w przypadku świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli pod nr 9/2022.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Ośrodka Pomocy Społecznej należy ocenić pozytywnie z nieprawidłowościami. Przyczyną nieprawidłowości i uchybień był niewystarczający nadzór Kierownika Ośrodka nad wykonywaniem zadań.

Za stwierdzoną w niniejszym protokole nieprawidłowość i uchybienia odpowiedzialny był kierownik kontrolowanej jednostki.

Poprzednia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrej przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie odbyła się w dniach 26-28 czerwca 2017 r. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli. Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z uchybieniami. Kierownikowi Ośrodka zalecono:

1. przestrzegać zasad określonych w Uchwale Nr 221 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 przy udzielaniu pomocy w formie posiłku dzieciom i uczniom, bez wydawania decyzji administracyjnej,
2. stosować odpowiednie kwestionariusze wywiadów środowiskowych podczas ustalania sytuacji dochodowej oraz materialnej osób i rodzin zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego,
3. udzielać pomocy w formie schronienia na podstawie decyzji administracyjnej przyznającej pomoc w formie świadczenia niepieniężnego zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 oraz 36 pkt 2 lit. i ustawy o pomocy społecznej.

W toku kontroli ustalono, że **zalecenia nr 1 i 3 zostały zrealizowane.**

Zalecenie nr 2, tj. stosowanie odpowiednich kwestionariuszy wywiadów środowiskowych podczas ustalania sytuacji dochodowej oraz materialnej osób i rodzin zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r.

w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, **nie zostało zrealizowane** (str. 27 protokołu).

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 3 sierpnia 2023 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu: Dobra, 21 sierpnia 2023 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej

(-) Karolina Krzemińska - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej

Kontrolujący:

(-) Anna Karska – inspektor wojewódzki

(-) Iwona Szczygieł – starszy inspektor wojewódzki

Właściwe podpisy i pieczęcie na oryginale